

83.3(5Y3)
1
Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

Тошкент Давлат шарқшунослик институти

М. ЭШМУҲАМЕДОВА

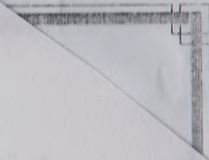
“Девони
ҳикмат”
қўлёзмалари

FF0000012106

5
Fax

UNIVERSITY
OF
MICHIGAN

33(5Y3)
000

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

Тошкент Давлат шарқшунослик институти

М. ЭШМУҲАМЕДОВА

«Девони ҳикмат»
қўлёзмалари тавсифи

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHDU'TAU
AXBOROT-RESURS MARKAZI

010361
76

Ушбу рисола муаллифи Аҳмад Яссавийнинг «Девони ҳикмат» асарининг 100 дан ортиқ қўлёзмаларини ўрганиб чиқиб, уларнинг батафсил тавсифини каталог тарзида тузган.

Асар аспирантларга, олий ўқув юрти талабаларига, шунингдек, манбашунослик ва маданиятимиз тарихи билан қизиқувчиларга мўлжалланган.

Эшмуҳамедова М. «Девони ҳикмат» қўлёзмалари тавсифи.
–Т.: ТошДШИ нашриёти. 2003. Б. 82.

Масъул муҳаррир: фил.ф.н., доцент А. Ҳабибуллаев
Муҳаррир: фил.ф.н., доцент С. Ғаниева
Тақризчилар: фил.ф.д., проф. Қ. Содиқов
фил.ф.д., проф. З. Исломов

СЎЗ БОШИ

Асарлар мобайнида халқимиз «Девони ҳикмат» ни севиб ўқоша қилиб келган. Бу асар Мовароуннаҳр, Волгабўйи, Сирдарё ва Оналдулида муқаддас китоб сифатида эъзозланган.

«Девони ҳикмат» машҳур асар бўлганлиги сабабли, унинг ўлима нусхалари кўп.

Ҳозирги кунда бу асарнинг қўлёзмалари Туркия, Татаристон ва Туркменистондаги¹ Шарқ қўлёзмалари фондларида сақланади.

Дилримиз Шарқ қўлёзмалари фондларида сақланаётган «Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг илмий тавсифи нашр этилган каталог фикрастда ўз аксини топган.

«Девони ҳикмат» қўлёзмалар сони Навоий асарлари қўлёзмалари сонига деярли тенг. Лекин тенг бўлмаган нақдлари бор. Навоий асарлари қўлёзмалари турлича китобатнинг. Бу қилма-хиллик турли давр ва «турли ижтимоий шароитларнинг маънавий дунёси, талаби ва эстетик завқининг фарқи билан улароқ дунёга келган»², «Девони ҳикмат» қўлёзмаларида эса бу ҳолатни кузатмаймиз. Уларнинг деярли ҳаммаси содда, оддий халқ талабидан келиб чиқиб кўчирилган қўлёзмалардир.

Навоий асарлари қўлёзмалари орасида шоир ҳаёт чоғида кўчирилган, «ўша давр хаттотлик ва бадиий қўлёзма санъатининг ютуқларини ақс эттирган, аynи чоғда Навоийнинг ҳаёт вақтида китобат этилиши билан адабиёт, умуман маданият таърихи учун қимматли»³ бўлган мукаммал нусхалари ҳам бор. Масалан, Навоий «Хамса»сининг шоир ҳаёт чоғида Абдужалил котиб томонидан кўчирилган нусхаси (бу қўлёзма 5018 қўлёзма рақами билан ЎзФАШИ фондида сақланади) ёки «Навоийнинг «Ҳикмат»нинг Ҳиротда 1486 йил Али бинни Нур таърифидан кўчирилган нусхаси (бу қўлёзма 216 сақланиш рақами

1. Қўлёзма кўп. Ҳожа Аҳмад Яссавий ҳаёти, ижоди ва анъаналари. -Т., 2001. -Б. 18-201.

2. Қўлёзма кўп. Навоий асарлари қўлёзмаларининг тавсифи. -Т., 1983. -Б.5.

3. Ҳожа Аҳмад Яссавий ҳаёти, ижоди ва анъаналари. -Т., 2001. -Б.7.

билан ЎзФАШИ нинг Ҳамид Сулаймонов фондида сақланади) ва бошқалар.

Лекин «Девони ҳикмат» нинг бундай қадимий қўлёзмаларини учратмадик. 1995 йилга қадар бўлган маълумотга кўра, ЎзФАШИ фондида «Девони ҳикмат» ни 42 та қўлёзмаси, мазкур институтнинг Ҳамид Сулаймонов фондида эса 59 та қўлёзмаси сақланади. Бу 102 жилд қўлёзманинг барча нусхалари XVIII ва XIX асрда китобат қилинган. Ва уларнинг энг қадимийси ЎзФАШИ фондида 4700 чақланиш рақами билан сақланади, китобат таърихи ҳижрий 1130 (милодий 1718 й.) сана.¹

Навоий асарлари хориж каталогларида шарҳланган, СССР да ва бошқа нашр этилган каталогларда тавсифи берилган бўлса, «Девони ҳикмат»нинг фақат биргина каталогда илмий тавсифи берилганини кўрамиз.² Илмий тавсифи берилган бу қўлёзмалар ЎзФАШИ фондида қуйидаги сақланиш рақамлари билан сақланади: 574-Ш, 378-1, 3764, 1564-1, 4700-1У, 377, 1777, 3966, 361-1 ва 3430-П.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, Шарқшунослик институтининг Ҳамид Сулаймонов фондида (аввалги Қўлёзмалар институти) "Девони ҳикмат"нинг 59 нусхаси сақлангани ҳолда, мазкур институт аҳли томонидан тузилган каталогда бу асар шарҳланмаган эди.³

Яна Навоий асарлари қўлёзмаларининг миниатюра билан зийнатланган нусхаларини ҳамда жуда ноёб саналган, матншунослик илми, хаттотлик, китобат санъати учун бебаҳо бойлик манбаи бўлиб хизмат қилувчи нусхаларини учратамиз. «Девони ҳикмат»нинг миниатюралари нусхасини шу кунгача учратмадик. Эътибор билан кўчирилган, китобат санъати учун аҳамиятга молик бўлган нусхалари сийрак учрайди. Улар 11361, 340, 178, 412 сақланиш рақамлари билан мазкур институт фондида сақланади.

¹ Собрание восточных рукописей Академии наук Узбекской ССР. -Т., 1954, том II. С.41-43.

² Шу асар.

³ Каталог фонда института Рукописей. Том I. -Т., 1988; том II, 1989.

Шу ўринда бир нарсани алоҳида қайд этиб ўтиш лозимки, Аҳмад Яссавий яшаган шароит билан Навоий яшаган шароитнинг бир-биридан тубдан фарқ қилганини, Навоийда бўлган кенг имкониятлар Аҳмад Яссавийда бўлмаганлигини унутмаслигимиз лозим.

Шу билан бирга Навоий асарлари асосан саройларда сақланганини, Аҳмад Яссавий ҳикматлари эса ўзи каби содда бўлган туркий ҳалқлар талабидан келиб чиқиб китобат қилинганини, ҳикматлар аввал оғзаки ҳолда яратилганлигини ҳамда Яссавий дарвешлари орқали туркий ўлкаларга оғзаки ҳолда ёйилганлигини, маълум бир давр ўтгандан кейингина уларни китобат қилиш амалга оширилганлигини эслаш кифоя.

«Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг айримида ҳикматлар сони 50 та, бошқа бирида 80 та, яна бошқасида эса 100 дан ортиқни ташкил этади. Шунингдек, бу қўлёзмаларнинг кўпларидан Аҳмад Яссавий ҳикматларидан ташқари унинг мактаби шоирлари: Қул Сулаймон, Қул Шариф, Азим Хўжа Эшон, Қул Умурий, Қул Темурий, Шамс Ўзгандий, Қул Сайфуддин ва яна 20 га яқин шоирларнинг шеърлари ҳамда сўфиёна руҳдаги асарлар: «Қиёматнома», «Биби Марям қиссаси», «Биби Фотима қиссаси» ва бошқа асарлар ҳам ўрин олган. Тавсифда қўлёзма таркибини беришда ҳар бир нусхада Яссавийга мансуб нечта ҳикмат бор ва қўлёзмадан яна қайси шоир шеърлари ёки қайси асарнинг ўрин олганлиги қайд этиб борилди. Масалан, ЎзФА-ШИ фондида 2389 сақланиш рақами билан сақланувчи қўлёзмадан Яссавийнинг 84 та ҳикматидан ташқари Қул Сулаймон ҳамда Машраб шеърлари ҳам ўрин олган.

«Девони ҳикмат» қўлёзмаларида ҳикматлар сони юқорида таъкидланганидек, ҳар хил. Ҳикматлар сони 20 дан ошмайдиган, ҳатто, ундан ҳам камроғи ўрин олган қўлёзмалар ҳам бор. Биз бундай қўлёзмалардан ҳам тадқиқот объекти сифатида фойдаландик. Тавсиф жараёнида бундай қўлёзмалар нотўлиқ нусха сифатида берилди.

«Девони ҳикмат» қўлёзмалари устида олиб борилган кузатишлар шуни кўрсатадики, бир қўлёзмадан ўрин олган ҳикматнинг иккинчи бир қўлёзмада мавжуд эмаслиги, аксинча, учинчи бир қўлёзмадан эса биринчи ва иккинчи қўлёзмадаги

ҳикматларнинг айримлари ва яна бошқа янги ҳикматларнинг ўрин олганлиги бу асарни турли даврда турли хаттотлар турлича қисмини кўчирганликларини, бунинг натижасида асл нусхадан четга чиқиш ҳолати юзага келганлигини кўрсатади.

«Девони ҳикмат» қўлёзмалари ичида энг қадимийси ҳисобланган нусхаси юқорида таъкидланганидек, XVIII асрнинг 2-ярмида кўчирилган. Лекин бу қўлёзмада ҳам, мазкур асарнинг ХУШ асрда кўчирилган бошқа қўлёзмаларида ҳам ҳикматлар тўлиқ берилмаган. Эътибор билан кўчирилган «Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг кўпчилигидан ўрин олган ҳикматлар бу қўлёзмаларда йўқ. Асарнинг эътибор билан саводли хаттотлар томонидан кўчирилган XIX асрга мансуб қўлёзмалари эса тўлиқ, матни қадимий, ҳикматлар миқдори ҳам кўп. Бундай қўлёзмалар сирасига 178, 5716, 3764 сақланиш рақамли нусхалар киради.

Демак, шундай хулосага келиш мумкинки, тошбосма нашрини тайёрловчи ноширлар маълум даражада қўлёзмаларни қиёслаб, хатоларини ислоҳ қилган бўлсалар, XIX асрга келиб бу иш қўлёзмаларда тўлдирилган нусха тайёрлаш усулида давом эттирилган. Яъни бу даврда бир эмас, бир неча қўлёзма нусхалари асосида бир қўлёзма кўчирилган.

«Девони ҳикмат»нинг тўлиқ, ҳикматлар миқдори кўп бўлган қўлёзмалари ҳам бор. Улардан бири ЎзФАШИ Ҳамид Сулаймонов фондида 178 сақланиш рақами билан сақланади. Мазкур қўлёзма ҳижрий 1311 (милодий 1983) санада кўчирилган бўлиб, ундан Аҳмад Яссавийнинг 200 та ҳикмати ўрин олган. Албатта, бундай қўлёзмалар тавсифда тўлиқ нусха сифатида қайд этилди.

«Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг аксарияти Кўқон қоғозига турли хил: ўртача, хунук ва ниҳоятда чиройли наставкада битилган. Тавсиф жараёнида хатнинг ёзилиш даражасига алоҳида эътибор берилди.

Шарқ қўлёзмаларининг кўпида учрайдиган безаклар «Девони ҳикмат» нусхаларида деярли учрамайди. Лекин айрим нусхаларда матн қизил сиёҳ ва тилла суви билан жадвалга олинган ва бу безак ўрнини ўтаган. Бундай қўлёзмалар сирасига 3630, 3562, 3764 ва 5716 сақланиш рақамли қўлёзмалар киради.

Бу қўлёзмаларнинг аксариятининг муқоваси дастлабки босма нақшли Шарқ муқовасидан иборат бўлиб, айримлари эса кейинчалик қилинган чарм муқова.

«Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг кўчирилиш жойи, таърихи, котиби ҳақида қандай маълумот бўлса, айнан берилди. Лекин шуни қайд этиш керакки, «Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг аксариятида кўчирилиш жойи, таърихи кўрсатилмаганидек, хаттотлари ҳам кўрсатилмаган. Айрим қўлёзмаларгина бундан мустасно. Улар қуйидагилар: 4700 сақланиш рақамли қўлёзма ҳижрий 1190 (милодий 1873 йил) санада Мирзо Маҳмуд исмли котиб томонидан кўчирилган. 5716 сақланиш рақамли қўлёзма эса ҳижрий 1298 (милодий 1881 йил) санада мулла Муҳаммад Намонгоний томонидан кўчирилган. 1925 сақланиш рақамли қўлёзма ҳижрий 1994 (милодий 1877 йил) санада Муҳаммад Ниёз Охунд исмли хаттот қалами билан кўчирилган. 1777 сақланиш рақамли қўлёзма ҳижрий 1321 (милодий 1903 йил) санада мулла Ўта Назар қалами билан кўчирилган. 378 сақланиш рақамли қўлёзма эса XIX аср бошларида Абдуғафур ибн домла Абдусаттор ал-Бухорий томонидан китобат қилинган.

Ҳар бир нусханинг илмий хусусиятига баҳо берганда унинг тўлиқлиги, таркиби, саводли кўчирилганлиги назарга олинди. Агар нусха нуқсонсиз бўлса, яъни бош ва охириги варақлари тўлиқ бўлса, бош ва охиридан бир байтдан берилди. Борди-ю, сўнгги варақлари тушган бўлса, фақат бошидан бир байт берилди.

Тавсифда қўлёзмаларнинг китобат хусусиятлари: қоғози, (қаерники, сифати, ранги), сиёҳи (ранги), матннинг жойланиш усули (неча устунли, сатрлар сони, нақш усулидами), безаги (нақш, жадвал), муқоваси (дастлабки ёки кейинги, безаги, материали, саҳҳоф ёзуви) ҳам берилди.

Қўлёзмаларнинг ҳозирги ҳолати, сақланиш ҳолати, таъмирланганми, йўқми, нуқсони ҳам қайд этилди. Варақлар сонини беришда нусханинг бошланиш варағидан сўнгги варағигача ҳисобланди. Матн ва қўлёзма ўлчами алоҳида-алоҳида, эни ва бўйига сантиметр ҳисобида берилди.

Тавсиф жараёнида пойгирлар, муҳрлар эътибордан четд қолмади.

"Девони ҳикмат" қўлёзмаларининг шундай нусхалари ҳа борки, улар араб ва форс тилидаги асарлардан олинган парча лар билан бирга кўчирилган. Мазкур асарлардан олинган пар чаларнинг номлари қўлёзмада кўрсатилмаганлиги сабабли тав сиф жараёнида "араб тилидаги асар" ёки "форсий асар" тарзида берилди.

Яна шу жараёнда асар номининг чап томонига қўйилган рақам каталогда қўлёзманинг тавсиф тартиби сифатида берил ди. Асар номининг ўнг томонига қўйилган рақам эса шу нус ханинг сақланиш рақамини кўрсатади.

Шунингдек, «Девони ҳикмат» қўлёзмаларининг Ҳамид Су лаймонов фондида сақланаётган айрим нусхалари бугунги кунда Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейида сақлан моқда. Бундай қўлёзмалар сирасига 178 ва 521 рақам остида сақланаётган «Девони ҳикмат» нусхалари киради.

ЎзФАШИИнинг ҳар икки фондида сақланаётган «Девони ҳикмат» қўлёзмалари каталог ҳолида жамоатчиликка илк бор тақдим этилмоқда.

Шунинг учун у Аҳмад Яссавий мероси, унинг мактаби шо ирлари ижодини манбашунослик ва матншунослик йўналишида олиб бориладиган тадқиқотларга асос бўлиб, ҳизмат қилади, деган умиддамиз.

Ўзбекистон Фанлар Академияси Беруний номидаги
Шарқшунослик институтининг
Ҳамид Сулаймон фондида сақланаётган
«Девони ҳикмат» қўлёзмалари тавсифи

1. دیوان حکمت

1733

«Девони ҳикмат»

«Девони ҳикмат» машҳур мутасаввиф шоир Аҳмад Яссавий асаридир. Асар сўфиёна руҳдаги шеърлар - ҳикматлардан иборат.

Бу қўлёзма асарнинг нотўлиқ нусхаларидан биридир. Бош варақлари тушган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан келган 20 та ҳикматдан иборат.

Яссавий ҳикматлари сўнгида Қул Сулаймон, Шаҳдий, Шайдо каби шоирлар шеърлари ҳамда «Анушервон ва Хотамбой қиссаси» ҳам ушбу қўлёзмадан ўрин олган.

Бошланиши:

أي کونکل عمر اوتدی بدم بنده لیکده بولمادینک

ظلمی بو قهر اوینده هیچ یراغینک قیلمادینک

Охири

قل خواجه احمد ایغیل ایمدی خواجه یادی

کیجه کوندوز تیمای ایغیل الله یادی

Нусханинг кўчирилиши таърихи ҳижрий 1214 сана.

Котиби кўрсатилмаган.

Пойгирлар ҳамма варақларда бор.

Оқ ипак Қўқон қоғози.

Қора сиёҳ билан битилган хунук настаълик хати.

Матн ҳар саҳифада 11 йўлли икки устунда жойлашган.

Муқоваси уринган, Шарқ муқоваси.

Қўлёзма таъмирланган бўлишига қарамай, суyoқлик етказган шикаст натижасида хат ё ўчиб кетган ё суркалиб кетган. Ёмса сақланган.

Варақлар сони - 124. Матн ўлчови - 11 x 17,5. Қўлёзма ўлчови - 13x19,5.

2. Яна ўша 4190

Оддий нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 40 та ҳикма ҳамда Қул Сулаймон, Навоий, Машраб, Мужрим ва Гулшанийлар шеърларидан иборат.

Бошланиш варағи тушган.

Бошланиши

حق مصطفی جبریلدین قیلدی سوال

بو نجوك روح تنكا کیرمای تابتي کمال

Охири

تورت مینک تورت یوز حکمت ایدم حقدین فرمان

فرمان بولسه تا اولکونجه سوزلاسام من

Нусханинг кўчирилиши таърихи ҳижрий 1221 йил. Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан ёзилган. 2 хил: чиройли ва ўртача настаълиқда битилган. Матн ҳар саҳифада 9 йўлли бир устундан жойлашган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Таъмирланган. Уринган варақлар ҳам бор.

Варақлар сони - 1616. Матн ўлчови - 9x19. Қўлёзма ўлчови - 14,4x27,5

3. Яна ўша 4171

Оддий нусхалардан бири. Охирги варақлари тушган.

Таркиби: Яссавийнинг 57 та ҳикмати ўрин олган.

Девон

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْب بِيَان اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْب

طَالِب لَار كَا دَر كُوْهَر سَا جَتِيْم مَنَا

инералари билан бошланади.

Нусханинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1228 сана.
Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Тушиб
қолган сатрлар ҳошияга тузатилган.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Новвотранг, шилдироқ Қўқон қоғози.

Қора, сариқ ва қизил сиёҳда ёзилган ўртача настаълиқ хати.

Матн ҳар саҳифага 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси. Муқова устига:

عمل محمد صحاب

Қўлёманинг баъзи варақларига суюқлик етказган шикастни
айтмаганда, яхши сақланган.

Варақлар сони - 103. Сатр ўлчови - 9x17. Қўлёмза ўлчови -
14,5x26,5.

4. Яна ўша 3066

Оддий нотўлиқ нусхалардан бири. Сўфи Оллоёрнинг «Сабо-
ту-л-ожизин» асари билан бирга кўчирилган. Охирги варақлари
тушган.

Таркиби: Яссавийнинг 4 та ҳикматидан иборат.

Бошланиши

اون سكينز مينك عالمده نالان بولغان عاشقلار

تاماي معشوق سوراغين سرسان بولغان عاشقلار

Нусханинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1232 сана.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Оқ ипак Шарқ қоғози.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган ва
ҳар саҳифада 11 йўлли бир устундан жойлашган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган, варақлар бир-бирига ёпишиб кетган, у
ни ажратганда ёки йиртилган, ёки хати ўчиб кетган. Бу
ташқари уларга сиёҳ ва қаламда чизиб ҳам ташланган.

Варақлар сони - 93. Матн ўлчови - 10x20,5. Қўлёзма ўлчови
15x25,5

5. Яна ўша 829

«Девони ҳикмат»нинг эътиборли нусхаларидан бири.

Таркиби: Яссавийнинг 71 ҳикмати.

Бошланиши

تعالی الله عاشق لارکه بیردی عشقین

شاكر بولوب اورتاب كويوب يانديم منا

Охири

احمد مسكين كيل ايمدي توبه برلان يولغه كير

توبه فيلغان بنده سين جنت ده سلطان ايلادي

Нусханинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1240 сана. Асарнинг
кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Сариқ ипак Шарқ қоғози.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаълиқ хатида битилган
ва ҳар саҳифада 19 йўлдан икки устунда жойлаштирилган.

Муқова кейинги давр иши, картондан ишланган.

Баъзи варақларга суюқлик етказган шикастни айтмаганда,
қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 44. Матн ўлчови - 8x16.

Қўлёзма ўлчови-12,5x23.

6. Яна ўша 4943

Оддий нусхалардан бири. Андалиб шеърлари ва «Юсуф ва
Зулайҳо» қиссаси билан бирга кўчирилган. Бош қисмидаги ва-
рақлар йўқ.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 53 ҳикматдан
иборат.

Девон

حال تيلين هجكيم بيلمس تنكريم كواه
قانلار يوتوب من هم كواه بولدوم منا

аралари билан бошланади.

Охири

ضعيف قلنى ارزوسيدور دارالسلام
عاشق دار السلام كيرسه بولمس

Қўлёзма ҳижрий 1241 санада китобат қилинган. Асарнинг ўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Қалин Қўқон қоғози.

Матн хунук настаълиқ хати билан қора сиёҳда ёзилган. Ай-
ним варақларга сарлавҳа қўйилган, айримларига қўйилмаган.
Матн ҳар саҳифада 13 йўлдан, бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзмани китоб ҳолига келтиришда тартибга риоя қилин-
маган, ҳикматлар ҳар хил жойга жойлаштирилган. Қисса, унинг
ўртасида ҳикматлар, кейин яна қиссанинг давоми берилган.

Қўлёзма анча уринган.

Варақлар сони - 1466. Матн ўлчови - 9,5x17 Қўлёзма ўлчови
- 12x19,5.

7. Яна ўша

1322

Нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон шеърлари, «Биби
Фотима» қиссаси, «Машраб қиссаси» ва «Маҳшарнома» билан
бирга китобат қилинган. Охирги варақлари тушган.

Таркиби: Ясавийнинг 3 та ҳикматидан иборат.

Бошланиши

توتونك بنديمنى آي دوستلار زمان بولمانكيز غافل

اولومنى ياد ايتيب هر دم يراغينك قيل ايا غافل

Қўлёзма ҳижрий 1248 санада кўчирилган. Унинг кўчирилиш
жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Матндан тушиб қолган сўз ва сатрлар ҳошияга ёзиб, тўлдирилган.

Пойгирлар бор.

Қўлёзма сариқ ипак қоғозга битилган.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма ёмон сақланган, айрим варақларга суюқлик шикастасига етказган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 153. Матн ўлчови -9,5x18,5. Қўлёзма ўлчови -13x22,5.

8. Яна ўша 4119

Оддий нусхалардан бири. Яссавий ҳикматлари «Муҳаммад пайғамбар қиссаси», «Абу Бакр қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Бошланиш варақлари тушган.

Таркиби: Яссавийнинг 49 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

داد ایتسام حقہ دادیم یتارموکین

کو کسومدکی زنکارلاریم کیتارموکین

Охири

کناهنکی سبک قیلیب انده او جکیل

عاشقلاری او جماح ایجوہ کیرار ایرمیش

Қўлёзма ҳижрий 1273 санада кўчирилган. Асарнинг кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Матндан тушиб қолган сатрлар ҳошияга ёзиб, тўлдирилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан ўргача настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада 14 йўлдан икки устундан жойлаштирилган. Сарлавҳа йўқ, лекин унга жой ташлаб кетилган.

Муқоваси оддий, безаксиз Шарқ муқоваси бўлиб, кейинги давр инш.

Қўлёзмага суyoқлик шикаст етказган, баъзи варақлари йиртилган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 164. Матн ўлчови- 9,5x18,5. Қўлёзма ўлчови- 15x2,5.

9. Яна ўша 3630

Оддий нусхалардан бири. Бошланиш варақлари тушган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 52 та ҳикматдан иборат.

Девон

سحر وقتده قوبوب يغلاب ناله ايلا

نالشكنكدين يرو كوكلار نوا قيلسون

Минералари билан бошланада.

Охири

قل خواجه احمد كان اجتى در كوهرنى ساجتى

تينكلاماغان بو سوزنى غفلت اجينده كوردديم

Қўлёзма ҳижрий 1277 санада кўчирилган. Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Матндан тушиб қолган сатрлар ҳошияга ёзиб, тўлдирилган.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Оқиш, Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳда чиройли бўлмаган насталиқда битилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунда 11 йўлдан жойлаштирилган.

Қўлёзманинг бошланиш ва охири варағига чиройли, тилла суви югуртирилган жадвал ишланган, лекин шу жадвал ишланган варақлар очиқ қолган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган, айрим варақ ҳошияларига ҳар хил сўзлар ёзиб ташланган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 37. Матн ўлчови - 9x17. Қўлёзма ўлчови 13,5x22,5.

10. Яна ўша 3929

Оддий нусхалардан бири. «Пайғамбарлар қиссаси» билан бирга китобат қилинган. Бошланиш варақлари тушган.

Таркиби: Яссавийнинг 32 ҳикматидан иборат.

Девон

محبت نينك درياسیغه جوماغونجه

أي دوستلاریم عشق کوهرین آلسه بولماس

мисралари билан бошланади.

Охири

تريك يوركان اولماي كوركا كيردي ايرسه

ديد ار كوروب جين اولكاندور دوستلاریم

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1279 сана. Кўчирилиш жойи ва котиби номаълум.

Матндан тушиб қолган сатрлар ҳошияга ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак Шарқ қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар оддий настаълиқ хати билан қизил сиёҳда ёзилган. Матн ҳар саҳифада бир устунда 13 йўлдан жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 152. Матн ўлчови - 9x17,5. қўлёзма ўлчови 14x16,5

11. Яна ўша 2886

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Яссавий йўлида ижод этган шоирлар шеърлари ва Хувайдо шеърлари билан бирга китобат қилинган.

Бошланиш ва охириги варақлари тушган.

Матннинг бошланиши

ايا دوستلار قيامت نى بيان ايلاي

قيامت نى كوني ناكه اتار ايرميش

Охири

خدايغه يقين دور خواجه احمد

رسول فرزنديد ور اولاد احمد

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 82 ҳикматдан иборат.

Қўлёзма ҳижрий 1290 санада кўчирилган. Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Пойғирлар бор.

Қоғози икки хил: Ҳикматлар ёзилган қисми шалдирок, новотранг Кўқон қоғози, қолган қисми эса фабрика қоғози.

Хати ҳам икки хил: чиройли ва ўртача настълиқ хатида битилган бўлиб, матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳда. Айрим варақларга сарлавҳа кўйилган, айримларига сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Матн 17 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган, асар муқовадан кўчиб кетган. Айрим варақларга суюқлик шикаст етказган. Матнда ҳам камчиликлар бор: ҳар бир ҳикматнинг бошидан бир ё икки мисра тушириб кўчирилган.

Варақлар сони - 246. Матн ўлчови - 9x17,5. Қўлёзма ўлчови - 14x27.

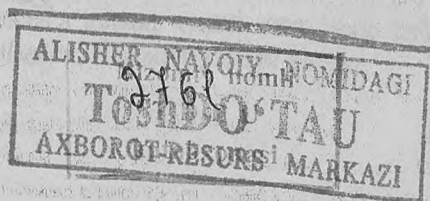
12. Яна ўша

2124

Бу қўлёзмада Яссавийнинг қуйидаги мисралар билан бошланувчи биттагина ҳикмати бор:

بھشت دوزخ تلاشور تلاشماكده زبان بار

دوزخ ايتور من آرتوق منده فرعون هامان بار

13. Яна ўша

6857

Оддий нусхалардан бири. Машраб шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 54 та ҳикматдан иборат.

Бошланиши

حق سړینی بیان قیلسام عاشق لار کا

طاقت قیلمای باشین آلیب کیتار دوستلار

Охири

قل خواجه احمد غافل من غافل لیغیم بیلیب من

ایزیم ای تور رحیم من روزی قیلور بو قرآن

Нусха ҳижрий 1294 санада кўчирилган. Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Матндан тушиб қолган сўзлар ҳошияга тузатлган.

Пойгирлар бор.

Қоғозлар икки хил: сариқ ипак ва фабрика қоғози. Матн қора, сарлавҳалар сариқ ва жигар ранг сиёҳда оддий настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Баъзи варақларга сувоқлик етказган шикастни айтмаганда, қўлзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 106. Матн ўлчови - 9x19,5. Қўлзма ўлчови - 15x27.

14. Яна ўша

471

Оддий нусхалардан бири. Яссавий йўлида ижод этган кўпчилик шоирлар асарлари билан бирга китобат қилинган.

Таркиби. Яссавийнинг 34 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

ایا دوستلار باک عشقینی قولغه آلدیم

بو دنیایی د شین توتوب آرقه سالدیم

Охири

و الله بالله راست ايٲيب شك قيلمسموسن

امت بولسه سنت توتوب قان يغلاسون

Қўлёзма ҳижрий 1299 санада кўчирилган. Кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқ ҳатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 160. Қўлёзма ўлчови - 15x27. Матн ўлчови - 9,5x17,5

15. Яна ўша

2388

Оддий нусхалардан бири. «Шоҳ Машраб қиссаси», «Бобо Равшан», «Пайғамбар меърожномаси» ва «Али қиссаси» билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Ясавийнинг 3 та ҳикматидан иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بند نكفي رحمت

Охири

قل خواجه احمد مسكين كيل توبه بيلان بولغه كير

توبه قيلغان بنده ني جنت ده سلطان ايلادي

Қўлёзма ҳижрий 1302 санада кўчирилган. Кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Қўлёзма охирига оддий қора қалам билан *روز چهارشنبه عالم خواجه ايشان* деб ёзилган. Бу ҳар ҳолда, котибнинг исми бўлмаса керак, чунки матн қора сиёҳда ёзилган. Афтидан, китоб эгасининг исми бўлиши керак.

Пойгирлар бор.

Турли рангдаги фабрика қоғози.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаълиқ хатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 9 йўлдан бир устунли жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси, фақат бир томонда Қўлёманинг бош ва айрим варақлари йиртилган. Шунга қарамай, у яхши сақланган.

Варақлар сони - 297. Матн ўлчови - 7,5x14. Қўлёмма ўлчови - 12,3x20,5

16. Яна ўша 433

Оддий нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавийнинг 66 та ҳикматидан иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْبِ بِيَانِ اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْبِ

طَالِبِ لَارْكَا دَرِ كُوْهِرِ سَاجْتِيْمِ مَنَا

Охири

سَحْرِ وَقْتِيْ خَوْشِ سَاعَتِ هَمْ جَنَّتِ اِيْرُوْرِ رَاحَتِ

تَنْكِرِيْغِه قِيْلِ عِبَادَتِ سَحْرِ وَقْتِيْ اِيْجِنْدِه

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1327 сана. Кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 12 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёмма яхши сақланган, лекин айрим варақларга қора қалам билан чизиб ташланган. Ҳошияда шундай муҳр бор:

№6

способина

ОПК о Ф

Варақлар сони - 135. Матн ўлчови - 11, 5x18,5. Қўлёмма ўлчови 17x23,3.

Энг катта ҳажмли, эътиборли нусхалардан бири. Яссавий маътаби шоирлари шеърлари, Машраб, Муҳйи, Фузулий, Хаёний, Нисбат Ризоий ва Эшон Жазбийлар шеърлари билан бирга кинобат қилинган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 200 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتب
طالب لاركا در كوهر ساجتيم منا

Охири

منكر نكير سوالیغه يتما كايدي
قل خواجه احمد جانى بلان قجان بيلسه

Қўлёзма ҳижрий 1311 санада кўчирилган. Кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Қўлёзма ҳошияларига матндан тушиб қолган сўз ва сатрлар ёзилган.

Ҳамма варақларда пойгирлар бор.

Оқиш, шалдиरोқ Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар асар ярмигача қизил сиёҳда ёзилган.

Хати икки хил: асарнинг ярмидан кўп қисми чиройли настаълиқ хатида, қолган қисми ўртача настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада 15 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Айрим варақлардаги матн нақш усулида битилган, айрим варақлардаги матн орасига қизил сиёҳда безаклар қилинган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Нусханинг 26 ва 3 а варағи четидан йиртилган.

Таъмирланган.

Варақлар сони 520. Матн ўлчови - 11,5x16,5. Қўлёзма ўлчови 15x27.

18. Яна ўша 3091

Оддий нусхалардан бири. «Найғамбарлар тарихи» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 25 та ҳикмати билан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب
طالب لاركا در گوهر ساجتيم منا

Охири

قل خواجه احمد اول خيال ابرور مولده كوب خيال
عاشق لارليك درديگا دارو درمان كليد

Қўлёзманинг котиби, кўчирилиши таърихи ва кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўришишидан шубҳани XIX асрнинг иккинчи ярмига нисбат бериш мумкин.

Пойгирлар бор.

Оқиш, Шарқ қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳда ҳунак настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар бир ҳикматнинг биринчи байти ҳам қизил сиёҳда ёзилган. Ҳар саҳифада икки устулни 12 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма анча уринган, матнга ҳам шивает етган.

Қўлёзманинг бош ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони -117. Матн ўлчови 11x20. Қўлёзма ўлчови - 14,5x26

19. Яна ўша 2389

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон ва Машраб шеърлари билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 84 та ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب
طالب لاركا در گوهر ساجتيم منا

Охири

قل خواجه احمد عمرو نك اوتى بازي برله

فنا بولوب عشق مقامين بيلدیم منا

Қўлёманинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Уни XIX асрнинг иккинчи ярмига нисбат бериш мумкин.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан хунук настаълик хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёма яхши сақланган, муқова фақат бир томонда бор.

Варақлар сони - 264. Матн ўлчови- 8,5x16,5. Қўлёма ўлчови- 14,5x25,5

20. Яна ўша 2807

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Азим Хўжа Эшон шеърлари ва «Исмоил пайғамбар қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 5 та ҳикматидан иборат.

Бошланиши

عامى جاف ترسا جهود فعل خوي

رحمان ايکام ارا يولده قالديم منا

Охири

بيخبرلار ايشيتماس لار داد فریاد

قان يغلاغيل حق ايشيتسون بروردکار

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, котиби ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрда кўчирилган.

Матндан тушиб қолган сатрлар ҳошияга ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада 19 ёки 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Муқоваси чармдан қилинган бўлиб, кейинги давр иши.

Анча уринган, таъмирга муҳтож.

Қўлёзманинг бош ва сўнги варақлари тушган.

Варақлар сони - 126. Матн ўлчови - 10,5x21. Қўлёзма ўлчови - 16,5x27.

21. Яна ўша 6009

Оддий нусхалардан бири. Яссавий мактаби шоирлари шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 34 ҳикмат.

Девон

ایتای سیز کا دوستلاریم کیملار کیلیب کیتکوسی

مسلمان لار کونکلیدین مهر شفقت کیتکوسی

байти билан бошланади.

Нуханинг котиби, кўчирилиш таърихи ва кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ. Уни XIX асрнинг иккинчи ярмига нисбат бериш мумкин.

Ҳошияга матндан тушиб қолган мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан чиройли настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада 13 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Қўлёзма уринган, суюқлик анча шикаст етказган. Охири йўқ. Муқова йўқ.

Варақлар сони - 67. Матн ўлчови - 11x17. Қўлёзма ўлчови - 15,5x20,5.

22. Яна ўша 1338

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Машраб, Сайқалий, Эшон Баҳоуддин шеърлари ва «Вафотномаи Муҳаммад» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 12 ҳикматдан иборат.

Девон

حقه يانيب مؤمن بولسنىك طاعت قيلغىل
طاعت قيلغان حق ديدارين كورار دوستلار

мисралари билан бошланади.

Қўлёманинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср охирида китобат қилинган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан ёзилган. Айрим вараққа қизил сиёҳ билан сарлавҳа қўйилган, айримларига сарлавҳа учун жой ташлаб кетилган.

Хунук настаълиқ хати. Ҳар саҳифада 11 ёки 14 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Муқова кўк картондан ишланган бўлиб, кейинги давр иши.

Қўлёмза уринган. Бош ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 111. Матн ўлчови - 9x17. Қўлёмза ўлчови - 14x26,5

23. Яна ўша

515

Оддий, нисбатан тўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон ва Васфий шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 114 та ҳикматдан иборат.

Бошланиши

اوشل تويى معراج جيقيب ديدار كوردي

اندين سونكره غريب فقير حاليں سوردي

Охири

خواجه سندن خوشنود بولغاي هم قيشو ياز

عمرونك اوتى تانك آتيب باتار بولدي

قل هو الله سبحانه الله ورد ايلسام

بیر و باریم دیدارینکنی کورارمنمو

мисралари билан бошланади.

Қўлёманинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига нисбат бериш мумкин.

Пойгирлар бор.

Турли рангдаги фабрика қоғозига қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган.

Ҳар саҳифада бир устунли 12 йўл.

Муқоваси картондан ишланган бўлиб, кейинги давр иши.

Қўлёмза уринган, суюқлик шкастланган. Бошланиши ва сўнги варақлари тушган. Китоб ҳолига келтиришда тартибга риоя қилинмаган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 156. Матн ўлчови - 11,5x17,5. Қўлёмза ўлчови - 14x25.

27. Яна ўша 6060

Оддий нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 56 та ҳикматдан иборат.

Девон

حق تعالی بر تو سالدی جانیم کویدی

کیلینک یغیلینک ذاکر قل لار ذکر ایتالوک

мисралари билан бошланади.

Қўлёмза ҳижрий 1287 санада кўчирилган. Кўчирилиш жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз

Матн қора сиёҳ билан, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 13 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Айрим уринган варақларни ҳисобга олмаганда, қўлёмза яхши сақланган.

Муқоваси йўқ, асар оқ қоғозга олиниб, шу қоғоз муқова ўрнини ўтаган.

Қўлёзманинг бош ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 123. Матн ўлчови-9x16,5. Қўлёзма ўлчови-15x25.

28. Яна ўша 1717

Оддий, потўлиқ нусхалардан бири. «Санавбар» ва «Шоҳ Машраб» қиссалари билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 2 ҳикматидан иборат.

Девон

كىيل آي مؤمن بو غفلت دين جقيهل خارى

ايديم شوقى مؤمن لارنى قويمس ايرميش

байти билан бошланади.

Қўлёзма ҳижрий 1273 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаблиқ хатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 15 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган.

Тиклаш мумкин бўлган жойлари таъмирланган.

Варақлар сони - 193. Матн ўлчови - 11x16. Қўлёзма ўлчови - 15x26.

29. Яна ўша 412

Оддий, нисбатан тўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Шамс ва Иброҳим Адҳам шеърлари ҳамда «Қиёматнома» асари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 133 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

زمانه آخر بولسه ايا دوستلار

تورلوك تورلوك بلالري قوبار ايرميش

Охири

باشدين اياق من بنده ني رحم ايلا من شرمنده ني
سلطان خواجه احمد يسوي حق بولیده اولمسو سن

Қўлёзма ҳижрий 1282 санада кўчирилган. Кўчирилган жойи ва котиби номаълум.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълик хатида кўчирилган ва ҳар саҳифада 15 йўлдан икки устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган. Баъзи варақлар ярмидан йиртилган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 177. Матн ўлчови - 9,5x19,5. Қўлёзма ўлчови - 13x25,2.

30. Яна ўша 3602

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 22 та ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب
طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Охири

معرفت ده تفراق بولوب فنا بولغيل

فنا في الله مقاميه كبرديم منا

Қўлёзма ҳижрий 1290 йилда кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ.

Ҳошияга матндан тушиб қолган мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаъликда ёзилган, айрим варақларда сарлавҳаларга жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада 11 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 69. Матн ўлчови - 10x17. Қўлёзма ўлчови - 14,5x26,5.

31. Яна ўша 4163

Оддий нусхалардан бири. Бу мажмуа асар бўлиб, Қул Сулаймон, Машраб, Ҳувайдо, Маҳзун, Жомий, Фузулий, Залиий ва Умархонлар шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 40 та ҳикматдан иборат.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи ҳижрий 1315 сана. Котиби ва кўчирилган жойи номаълум.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاب حکمت ايتيب

طالب لارکا در کوهر ساجتيم منا

Охири

دفتر قليب خلق لار ارا ايدي موني

ايشيتكاندين دعا طمع قيلار ايرميش

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил ва сариқ сиёҳда битилган бўлиб, икки хил: чиройли ва хунук настаълик хати.

Матн ҳар саҳифада 13 йўлдан икки устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, безаксиз Шарқ муқоваси.

Айрим варақларга суюқлик етказган шикастни ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 100. Матн ўлчови - 11x16. Қўлёзма ўлчови 15x26.

32. Яна ўша

521

Оддий нусхалардан бири. Яссавий издошлари шеърабий ва форсий асар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 63 ҳикиборат.

Девон

الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

گيلار كا در كوهر ساجتيم منا

байти билан бошланади.

Қўлёзма ҳижрий 1322 санада китобат қилинган. Коти кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ.

Қоғози икки хил: оқ ипак ва фабрика қоғози.

Матн қора сиёҳ билан икки хил: чиройли ва хунук настахатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 15 йўлдан бир устунда лаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Асар муқовадан чиқиб кетган.

Охирги варақлари тушган.

Варақлар сони - 242. Матн ўлчови - 9,5x18,5. Қўлёзма ўзи-12,5x24,5

33. Яна ўша

3658

Нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Машъурлари, «Биби Фотима», «Ҳасан ва Ҳусайн», «Имом Аъза ва «Иброҳим» қиссалари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 2 ҳикматидан иборат.

Девон

كل من عليها فان آيتينده

بر خدادين اوز كا مخلوق اولار ايرميش

байти билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, котиби ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

32. Яна ўша

521

Оддий нусхалардан бири. Яссавий издошлари шеърлари, арабий ва форсий асар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 63 ҳикматдан иборат.

Девон

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالبلار كا در كوهر ساجتيم منا

байти билан бошланади.

Қўлёзма ҳижрий 1322 санада китобат қилинган. Котиби ва кўчирилган жойи ҳақида маълумот йўқ.

Қоғози икки хил: оқ ипак ва фабрика қоғози.

Матн қора сиёҳ билан икки хил: чиройли ва хунук настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 15 йўлдан бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Асар муқовадан чиқиб кетган.

Охирги варақлари тушган.

Варақлар сони - 242. Матн ўлчови - 9,5x18,5. Қўлёзма ўлчови-12.5x24,5

33. Яна ўша

3658

Нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Машраб шеърлари, «Биби Фотима», «Ҳасан ва Ҳусайн», «Имом Аъзам» ва «Иброҳим» қиссалари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 2 ҳикматидан иборат.

Девон

كل من عليها فان آيتنده

بر خدا دين اوز كا مخلوق اولار ايرميش

байти билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, котиби ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан ёзилган оддий настълиқ хати.

Матн ҳар саҳифада 11 йўлли бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Уринган, айрим варақлар бир-бирига ёпишиб қолган, уларни ажратганда ёки йиртилган ёки хати ўчиб кетган. Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 142. Матн ўлчови - 11x16. Қўлёзма ўлчови - 15x26.

34. Яна ўша

6213

Оддий нусҳалардан бири. Қул Сулаймон ва Шамсининг шеърлари билан аралаш кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 29 ҳикматдан иборат.

Девон

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قیل همه بندگي رحمت

байтлари билан бошланган.

Охири

روز محشر شفقت قليب آغاي

يول ادا شسه هادي بولوب يولغه سالغاي

Нусханинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан бадхат настълиқ хатида ёзилган.

Матн ҳар саҳифада бир устунда 13 йўлдан жойлаштирилган.

Кейинчалик қилинган картон муқова.

Қўлёзма уринган, айрим варақлар хати ўчиб кетган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 84. Матн ўлчови - 9,5x18. Қўлёзма ўлчови 15x25,5

35. Яна ўша 2471

Оддий нотўлиқ нусхалардан бири. Яссавий издошлари шеърлари ва "Муҳаммад пайғамбар қиссаси" билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 12 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

عاقل ايرسنگ ايران لارغه خدمت قيلغيل

امر معروف قيلغان لارغه رحمت قيلغيل

Охири

رحمى كلسه رحم ايتيب رحم قيلغاي

خواجه قلنى هر كز ضايع قويمس بولور

Нусханинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Оқиш, қалин, дағал Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан бадхат настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада 13 йўлли бир устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, чарм муқова.

Уринган.

Варақлар сони - 266. Матн ўлчови - 7x12,5. Қўлёзма ўлчови - 10,5x18.

36. Яна ўша 714

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Убайдий ва Шамнинг ҳикматлари ҳамда «Баҳром ва Гуландом», «Қиссаи Ферузшоҳ», «Тазкираи шоирон» асарлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 67 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاب حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Охири

مرادینکنی آخر بیور بروردکار
دوستلار منی خواجه بندم دیکایمو کین

Нусханинг котиби, кўчирилиш таърихи, жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишдан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳда хунукроқ настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўлдан жойлаштирилган.

Қизил сиёҳ билан жадвал ишланган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 324. Матн ўлчови - 9x18. Қўлёзма ўлчови - 14x26,5.

37. Яна ўша 3457

Оддий нусхалардан бири. «Али қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 40 ҳикмати.

Бошланиши

سنکا خبر یراتغانغه یالبارمادینک
درکاهیکا ناله قیلیب یغلامادینک

Нусханинг котиби, кўчирилган жойи ва таърихи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг бошига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Қора сиёҳ билан ёзилган чиройли настаълиқ хати. Матн ҳар саҳифада 11 йўлли икки устунда жойлашган. Сарлавҳага жой ташлаб кетилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган, лекин айрим варақлар хати суркалган.

Бош ва сўнгги варақлари тушган.

Қўл ёзиқ ва жадвал қўл ёзиқ

Қўл ёзиқ ва жадвал қўл ёзиқ. Матн ўлчови - 9x18. Қўл ёзиқ ва жадвал қўл ёзиқ. 35

Қўл ёзиқ

Қўл ёзиқ

Қўл ёзиқ

Варақлар сони - 58. Матн ўлчови - 8x12,5. Қўлёзма ўлчови - 11x18,5.

38. Яна ўша 4398

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Машраб ғазаллари ҳамда «Маликаи Хўбон ва Адҳам қиссаси» билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 7 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

حق ذكرىنى كېچە كوندوز درد ايلامالى

ايا دوستلار اوز حاليمغه جفا قىلديم

Охири

خواجه احمد حميده محبت نى شرابى

عاشق لار كا شول ميدين مراد ينجە بىردىم منا

Нусханинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг ўрталарига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Қора ва қизил сиёҳ билан ёзилган оддий настаълиқ хати. Матн ҳар саҳифада 9 йўлли бир устундан жойлашган.

Кейинчалик чарм муқова қилинган.

Жуда уринган, деярли барча варақларда доғ бор.

Бошланиш варақлари йиртиб олинган. Китоб ҳолига келтиришда бетартиблик билан иш олиб борилган.

Таъмирланган.

Варақлар сони-216. Матн ўлчови -9,5x17. Қўлёзма ўлчови-15,5x26,5

39. Яна ўша 3562

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Шариф, Машраб шеърлари ва «Пайғамбарлар қиссаси»дан парча билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 35 ҳикматдан иборат.

Девон

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لار كا در كوهر ساجتيم منا

мисралари билан бошланади.

Қоғози ва хатига қараб XIX асрда кўчирилган дейиш мумкин.

Хошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Новвотранг Шарқ қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар сариқ ва қизил сиёҳда оддий нас-
таълиқда битилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 21 йўл.

Матн қора ва қизил сиёҳ билан чизилган безак ичига олинган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси. Унда хуснихат

билан ёзилган шундай ёзув бор: عمل محمد صحاف Айрим ва-

рақларга суюқлик етказган шикастни айтмаганда, яхши
сақланган.

Сўнгги варақлари тушган.

Қўлёзма ҳам, муқова ҳам таъмирдан ўтган.

Варақлар сони- 46. Матн ўлчови-8,5x18,2. Қўлёзма ўлчови-
13,5x22,5.

40. Яна ўша 2886

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Машраб қиссаси»,
Машраб ғазаллари, «Али қиссаси» ва «Биби Фотима қиссаси»
билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 17 ҳикмати.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بند نكني رحمت

Охири

خواجه احمد يوم كوزونكني خلق كا ايتكيل سوزونكني

كعبه كا سورت كوزونكني رضا بولونك دوستلاريم

Кўринишидан XIX аср ўрталарида кўчирилган.

Пойгирлар бор.

Оқиш Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақлардаги суюқлик етказган шикастни ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 387. Матн ўлчови-12x20. Қўлёзма ўлчови-14,5x26.

41. Яна ўша

2781

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Кул Сулаймон, Шамс, Машраб, Муҳйи шеърлари ва «Бобо Равшан қиссаси» ҳамда «Ҳазрат Али қиссаси» билан бирга, аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 30 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قیل همه بندکنی رحمت

Охири

مسكين احمد يسوي سلام ايدي دوستلارغه

اوشبو سوزنی معنی سین عاشق بولسه قويماسون

Кўринишидан XIX асрга мансуб дейиш мумкин.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада икки устунли 14 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган.

Варақлар сони - 161. Матн ўлчови-9x1,5. Қўлёзма ўлчови - 14,5x25,5.

42. Яна ўша

5317

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Ҳазрат Али қиссаси» ва шеъррий ҳикоятдан парчалар билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 47 ҳикмати.

Бошланиши

عشق سربى بياں قىلسام عاشق لار کا
طاقت قىلماى باشين آليب کيتار دوستلار

Охири

کناھيم کوب يرليقه غيل يا ذول جلال
غريب ليکده قل خواجه احمد بولوب ملال

Кўринишдан XIX асрга мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Муқова картондан ишланган бўлиб, кейинги давр иши.

Уринган.

Варақлар сони - 220. Матн ўлчови - 9,5x18. Қўлёзма ўлчови - 15x25,5.

43. Яна ўша 3469

Оддий, уринган нусхалардан бири. Бир ҳикмат икки мартадан кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 33 ҳикматидан иборат.

Девон

زمانه آخر بولسه ايا دوستلار

تورلوك تورلوك بلالار قوبار ايرميش

мисралари билан бошланади.

Кўринишидан XIX асрда кўчирилган.

Пойгирлар бор.

Қоғози икки хил: новвотранг, шилдиरोқ Қўқон қоғози ва сариқ ипак қоғоз.

Матн қора ва қизил сиёҳ билан, сарлавҳалар эса қизил сиёҳ билан бадхат настаълиқ хатида кўчирилган. Ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган. Айрим варақлар хати ўчиб кетган, ўқиш қийин. Айрим варақлар йиртиб олинган. Сўнгги варақлари тушган.

Тиклаш мумкин бўлган ерлари таъмирланган.

Варақлар сони - 120. Матн ўлчови - 10,5x18. Қўлёзма ўлчови - 14,5x24,5.

44. Яна ўша

1010.

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Девон ҳикмат ёзган шоирлар шеърларидан, Камолий, Абдухолик, Харобий, Қосим Анворий, Навоий, Машраб, Ҳофиз каби шоирлар шеърларидан ҳамда форсча ва туркча диний аҳкомлардан тузилган аралаш ҳолда кўчирилган мажмуа.

Таркиби: Яссавийнинг 31 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

هر صبح دم ايلکيم آجيب ياشيم ساجيب

حق موليم ني در کاهيکا بارسام موکين

Охири

رحمي کيلسه رحيم موليم رحم قيلغاي

رحم ايلاسه يوزمينک عامي خندان بولور

Қўлёзманинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср ўрталарида китобат қилинган.

Ҳошияга матндан тушган сўз ва мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақларга суюқлик етказган шикастни ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони-2466. Матн ўлчови -12x20. Қўлёзма ўлчови-14x26,5.

45. Яна ўша 6198

Нотўлиқ, уринган нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 10 та хикматдан иборат.

Девон

اول سببدين التمش اوجده كرديم يركا

توقوز آي توقوز كونده يركا توشتم

мисралари билан бошланади.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳда оддий настаълиқда кўчирилган ва ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Қўлёзма уринган, ғариб ҳолатда. Муқова, асарнинг боши ва охири йўқ.

Варақлар сони - 62. Матн ўлчови - 8,5x18. Қўлёзма ўлчови-15x25,5

46. Яна ўша 7077

Эътиборли, тўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон ва Қул Сайфиддин ҳикматлари билан бирга аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 92 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بيل عمر غنيمت دور تريك ليك كجار ايدوست

جان شمع كويار قلته توكانسه اوجار ايدوست

Охири

معرفت نينك درياسيغه باتينك بولغاي

بات ديديلار آي يارانلار باتماينمو

Қўлёзма кўринишидан XIX асрга мансуб.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устуни 13 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Уринган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони-249. Матн ўлчови-9,5x22,5. Қўлёзма ўлчови-16x24,5

50. Яна ўша 2326

Оддий нотўлиқ нусхалардан бири. Қўл Сулаймон, Шамс, Хувайдо, Машраб ҳамда «Имом Ҳасан ва Ҳусайн қиссаси» билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 11 ҳикматидан иборат.

Девон

يولغە كير كان ايرانلار نينك يولين توماي

أي مؤمن لار يغلاما يمو خطا قيلدیم

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср ўрталарига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўз ва мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан настаълиқ хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада 15 йўлли бир устундан жойлаштирилган.

Кейин қилинган чарм муқова.

Яхши сақланган.

Бошланиш ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони-160. Матн ўлчови-9x19. Қўлёзма ўлчови-16x27.

51. Яна ўша 1868

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон ва Шамсларнинг шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 74 ҳикмат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Охири

رحمت قيلسه بروردكار نه قيلسه ايركي بار

خواجه احمد كه مددكار شير خدا على دور

Кўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср охирларига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар айрим варақларда қизил, айримларида қора сиёҳ билан битилган. Хунук настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Кейналик қилинган безаксиз Шарқ муқоваси.

Айрим варақларнинг уринганини ҳисобга олмаганда, кўлёмза яхши сақланган.

Бир марта таъмирдан ўтган.

Варақлар сони-88. Матн ўлчови-10x18. Кўлёмза ўлчови-14,5-26.

52. Яна ўша

998

Тўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Қул Темурий, Шамс, Неъматуллоҳ, Машраб, Солиҳ, Мужрим Муҳаммадий Олим, Ҳувайдо, Эшон Сўфий, Баҳоуддинларнинг шеърлари ҳамда Боязид Бистомий, Абдулҳасан Харрақоний ва Амир Нурийларнинг форсча муножатлари билан бирга аралаш ҳолда кўчирилган мажмуа.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 136 ҳикматдан иборат.

Бошланиши:

بسم الله ديب بيان ايلاب حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Охири

قل خواجه احمد واقف بول فيض رحمت ايشيكين
ذكر طاعت وقتينده فرشته لار آجارلار

Қўлёзма кўринишидан XIX аср охирларида китобат қилинган.

Оқиш Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан чиройли настаълик хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 13 йўлли бир устундан жойлаштирилган.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони-341. Матн ўлчови - 8x15,5. Қўлёзма ўлчови - 12x20.

53. Яна ўша

974

Оддий, уринган нусхалардан бири. Яссавий йўлида ҳикмат ёзган кўпгина шоирлар шеърлари, Навоий, Машраб, Фузулий, Насимий каби шоирлар шеърлари билан бирга аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 89 та ҳикматдан иборат.

Бошланиши

رحيم مولىم رحىمى بيلان ذكرين ايتسام
نه يوز بيلان حضرتنككا بارغوم منا

Охири

يوز مينك بلا باشقه توشسه انكرانغىل
الله اوزي جفا قىليب يورور بولغاي

Қўлёзма XIX асрда кўчирилган.

Ҳошияга матндан тушиб қолган мисралар ва сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган ва ҳар саҳифада бир устунли 13 йўлдан жойлаштирилган.

Оқиш Қўқон қоғози.

Қўлёзма жуда уринган, ғариб ҳолда. Муқоваси йўқ.

Қўлёзма девон ҳолида эмас, жуда бетартиб, пала-партиш аҳволда. Чамаси, бир нечта қўлёзма бирлаштирилиб, ушбу бетартиб девон ҳолига келтирилган.

Варақлар сони - 282. Матн ўлчови - 7,5x14,5.

Қўлёзма ўлчови - 12,5x18.

54. Яна ўша 3690

Оддий нусхалардан бири. Яссавий мактаби шоирлари шеърлари, «Имом Ҳасан ва Ҳусайн қиссаси» ва «Биби Фотима қиссаси» билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 65 ҳикматидан иборат.

Девон

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْب بِيَانِ اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْبِ

طَالِب لَار كَا دَر كُوْهَرِ سَا جَتِيْمِ مَنَا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзма XIX асрда кўчирилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан икки хил: ўртача ва бадхат настаълиқда ёзилган ва ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Муқова кўк картондан кейинчалик қилинган.

Қўлёзма уринган, айрим варақлар тушиб қолган.

Матн ҳам пала-партиш ҳолда. Сўнгги варақлар тушган.

Бир марта таъмирдан ўтган.

Варақлар сони - 121. Матн ўлчови - 11,5x20.

Қўлёзма ўлчови 15,5x27,5.

55. Яна ўша 3628

Оддий, потўлиқ нусхалардан бири. Шамс, Ҳувайдоларнинг шеърлари, «Маликаи Дилором» ва «Биби Фотима қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 31 ҳикматдан иборат.

Девон

اولكائيمده يغليب اورونك يوز مينك تياق

بو سبيلدين حقه سيفينيب كيلديم منا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзма котиби, кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Матндан тушиб қолган мисралар ҳошияга ёзилган.

Пойгирлар йўқ.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 11 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим саҳифалари уринганини, ҳошияга ҳар хил сўзлар ёзиб ташланганини айтмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Бош ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 161. Матн ўлчолви-10,5x17,5. Қўлёзма ўлчови - 16,5x27,5

56. Яна ўша 6992.

Оддий, ногўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Қул Те-
мурий, Қул Убайдий ва Шамсларнинг ҳикматлари билан бирга
аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 41 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لاركا در كوهر ساجتيم منا

Охири

تويماي قالديم اجل كيليب يقام توتى

توبو اليك اوقوي اوقوي اولسام موكين

Қўлёзма XIX аср охирларида кўчирилган.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сарнқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан бадхат на-
таълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 113. Матн ўлчови - 9,5x16,5. Қўлёзма ўлчо-
ви - 15,5x27,5.

57. Яна ўша 3663.

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 48 ҳикматдан
иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللَّهِ دِيْب بِيَانِ اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْبِ

طَالِبِ لَارْكَا دَر كُوْهِرِ سَاْجَتِيْمِ مَنَا

Охири

بُو يَسُوِي مَسْكِيْنِ اَحْمَدِ حَيْرَانِ قَالُوْبِ

جَانِ دَلِيْنِ حَقِّ ذِكْرِي غَهْ وَاَصْلِ قِيْلِيْبِ

Қўлёзманинг котиби, кўчирилган жойи ва кўчирилиш таъри-
хи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср охирига мансуб.

Матндан тушиб қолган сўз ва мисралар ҳошияга ёзилган.

Пойгирлар бор.

Қоғозни икки хил: оқ ипак ва фабрика қоғози.

Матн қора, айрим варақларда сарлавҳа ва бошланиш икки
мисра қизил сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида битилган
бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси

Қўлёзманинг уринган айрим варақларини истисно қилганда,
яхши сақланган. Лекин мисралар миқдори тоқ, пала-партиш
ҳолда кўчирилган.

Варақлар сони - 120. Матн ўлчови - 9x16. Қўлёзма ўлчови - 15x26,5

58. Яна ўша 3669

Оддий, терма нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Қул Умурий, Дастагул, Мажзуб, Ишқ қул каби шоирлар шеърлари билан бирга аралаш ҳолда кўчирилган мажмуа.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 11 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

خضرم بابام سالدي ميني اوشبو بولغه

اندين سونكره دريا بولوب تاشتيم منا

Охири

توبه قىلغىل خواجه احمد بولغاي حقدىن عنایت

يوز مينك ولى لار اوتى سرنى سرکه اولاشيب

Қўлёзма XX асрга мансуб.

Пойгирлар йўқ.

Қоғози икки хил: оқ фабрика қоғози ва дафтар варақлари.

Матн қора сиёҳ билан, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 16 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақларни уринганини айтмаганда, яхши сақланган.

Варақлар сони - 60. Матн ўлчови - 9x16. Қўлёзма ўлчови - 18x22.

59. Яна ўша 4105

Нотўлиқ, уринган нусхалардан бири. Қул Сулаймон ҳикматлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 39 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

رحيم ايكم رحى بيلا ياد ايلاسه

تون كون اينك قل لوغیده تورغوم منا

Охири

تاغدين اغير كناهك بار اوزونكا كيل
حق جمالين كورساتمسه ضامن بولاي

Кўлёзма XIX асрга мансуб.

Оқиш фабрика қоғози.

Матндан тушиб қолган сатрлар ва матнда нотўғри ёзилган сўзлар устига чизиқ тортилиб, ҳошияга тузатиб ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан бадхат настаълиқда ёзилган бўлиб, сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада икки устули 15 йўл.

Анча уринган. Бунинг устига жуда пала-партиш ҳолда, матндаги хато ва чалкашликлар ҳам талайгина.

Варақлар сони - 71. Матн ўлчови - 9,5x17,5. Кўлёзма ўлчови - 15,5x23.

Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик
институти фондида сақланаётган қўлёзмалар
тавсифи

1. دیوان حکمت 4700

«Девони ҳикмат»

Бу қўлёзма эътиборли, қадимий нусхалардан бири ҳисобланади. «Саботу-л-ожизин» билан бирга китобат қилинган. Айрим ҳикматлар икки мартадан кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 78 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بند نكني رحمت

Охири

توبه قيلغيل قل احمد بولغاي حقدين عنایت

يوز مينك اوليا او سرنى برغه بيرلاشيب

Қўлёзма ҳижрий 1130 санада кўчирилган. Котиб: میرزا محمود

Матндаги хатолар ҳошияга тузатилган.

Пойгирлар бор.

Сарғиш Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан ёзилган.

Айрим варақларда сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Оддий настаълиқда битилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 15 йўл.

Айрим уринган варақларни айтмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Таъмирланган.

Варақлар сони-181. Матн ўлчови - 9x18. Қўлёзма ўлчови - 14,5xx25,5

2. Яна ўша 7488

Оддий, нусхалардан бири. Яссавий мактаби шоирлари шеърлари, Машраб шеърлари ҳамда «Иброҳим қиссаси», «Имом Ҳасан ва Ҳусайн қиссаси» ва «Вафотнома Расул» каби асарлар билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 41 ҳикматдан иборат.

Девон ҳижрий 1249 санада кўчирилган.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حکمت ايتيب

طالب لارغه در کوهر ساجتيم منا

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ва матндаги хатоликлар тузатиб ёзилган.

Пойгирлар бор.

23 б ва 55 б варақда думалоқ муҳр бор. Унда шундай ёзув ёзилган:

ملا محمد حاجي مير حاجي مخدوم

Қоғози икки хил: оқ ва сариқ ипак.

Матн қора, сарлавҳалар айрим варақларда қизил, айримларида қора сиёҳ билан чиройли настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 17 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақларни ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган, лекин уни китоб ҳолига келтиришда бетартиб жойлаштирилган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 238. Матн ўлчови - 9x18,5. Қўлёзма ўлчови - 14,5x26,5.

3. Яна ўша 8284

Оддий, нусхалардан бири. Қул Сулаймон шеърлари ва форсий асар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 56 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بندنكني رحمت

Охири

قل خواجه احمد عبرت الكيل صد هزاردين

كوب نادان لار عمرين يلكا ساتار ايرميش

Қўлёзма ҳижрий 1261 санада кўчирилган. Котиби ва
кўчирилган жойи номаълум.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаълиқда ёзилган бўлиб,
сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада 13 йўлдан ёзил-
ган бўлиб, айримларида бир устун, айримларида икки устундан
жойлаштирилган.

Оқ ипак қоғоз.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони- 106. Матн ўлчови - 9x17,5. Қўлёзма ўлчови -
15,5x25,5.

4. Яна ўша

574

Оддий нухалардан бири. «Дору-л-ажойиб» номли асар ва
яна бошқа асарлардан парчалар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 54 ҳикматдан
иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بندنكني رحمت

Охири

احمد مسكين كيل ايمدي توبه يرلان بولغه كير

توبه قيلغان بنده ني جنت ده سلطان ايلادي

Қўлёзма ҳижрий 1256 санада кўчирилган. Кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ.

Ҳошияга матндан тушиб қолган мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан настаълиқ ҳатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада 15 йўлдан икки устунда жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони-33. Матн ўлчови - 10,5x15,5. Қўлёзма ўлчови - 13x20.

5. Яна ўша

3764

Эътиборли, тўлиқ нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавийнинг 141 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْبِ بِيَانِ اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْبِ

طَالِبِ لَارْكَا دَر كُوْهِرِ سَاجِيْمِ مَنَا

Охири

تَاغْدِيْنِ آغِيْرِ كِنَاهِنِكْ بَارِ اَوْزُوْنِكَا كِيْلِ

حَقِّ جَمَالِيْنِ كُوْرَسَاتِ مَسْهَ ضَامِنِ بُوْلَايِ

Қўлёзма ҳижрий 1266 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи номаълум.

Пойгирлар бор.

Оқиш, қалин Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада 15 йўлдан икки устунда жойлаштирилган. Матн қизил сиёҳ билан жадвалга олинган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 106.

Матн ўлчови - 11x22. Қўлёзма ўлчови- 16x28.

6. Яна ўша 6358

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Юсуфбек ва Аҳмадбек» қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 7 ҳикмати.

Бошланиши

عارف عاشق بولہ استقامت ایتہ کور کیل

خد ایغہ بحث جواب قیلور ایرمیش

Охири

بی دار بولوب ایگری یولدین راست غہ قیتدیم

مصطفی غہ ماتم توتوب کیردیم منا

Қўлэзма ҳижрий 1275 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи номаълум.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 13 йўлдан икки устунда жойлаштирилган.

Матн қизил сиёҳ билан жадвалга олинган. Сарлавҳа қўйилмаган, сўнгги икки мисра бир устунда ёзилиб, янги ҳикматнинг бошланишини билдирган, яъни сарлавҳа ўрнини ўтаган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақларнинг хати суркалиб ва ўчиб кетганини айтмағнада, қўлэзма яхши сақланган.

Варақлар сони-179. Матн ўлчови - 7,5x14. Қўлэзма ўлчови-12x20.

7. Яна ўша 6895

Бу қўлэзмада Яссавийнинг

عزراييل بر کون كيلور غضب برلان

اسيغ تندين عزيز جان ني بيرماك كراك

мисралари билан бошланувчи битта ҳикмати бор.

8. Яна ўша

1925.

Оддий, тўлиқ бўлмаган нусхалардан бири. Навоий, Фузулий, Машраб ва Жалолиддин каби шоирлар шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 38 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Охири

قل خواجه احمد حق دين قورق كيم قورقماسه ايمان يوق

آلدينكده حاضر قومغ ثنا ايغيل سحرده

Қўлёзма ҳижрий 1294 санада кўчирилган. Котиби: محمد نياز آخوند

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сарғиш Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада 13 йўлли бир устун.

Қўлёзма яхши сақланган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 333. Матн ўлчови - 8x14,5. Қўлёзма ўлчови - 12,5x20,5.

9. Яна ўша

12441

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Ҳаким ота ҳикматлари ҳамда «Биби Фотима қиссаси» ва «Арвоҳнома»лар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 65 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

Эътибор билан кўчирилган, нисбатан тўлиқ бўлган нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Шамс, Холис ва Машраб шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 126 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْب بِيَان اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْب

طَالِب لَارْكَآ دَر كُوْهَر سَاجْتِيْم مَنَا

Охири

جِيْن اِيْدِي يَسُوِي اِحْمَد بُو سُوْزِي

خِدَانِيْنِك قَهْرِيْدِيْن قُوْتْقَارَسَه اَوْزِي

Девон ҳижрий 1298 санада кўчирилган. Қотиби: ملاحي الدين نمكاني

Пойгирлар бор.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан ниҳоятда чиройли настаълиқда битилган бўлиб, ҳар бир устунда 15 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзманинг ярмидан кўпроқ қисмининг матни қизил сиёҳ билан ишланган жадвалга олинган. Дастлабки ҳикматлар рақамланган, яъни бошланиш варақдаги.

Яхши сақланган.

Варақлар сони - 270. Матн ўлчови - 10x19,5. Қўлёзма ўлчови - 15,5x26,5.

13. Яна ўша 3966

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон ва Шамсларнинг ҳикматлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 98 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْب بِيَان اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْب

طَالِب لَارْكَآ دَر كُوْهَر سَاجْتِيْم مَنَا

Охири

می عشق دین اکر بر قطره تاتقاي

خدانينك وصليكا بر يولى يتكاي

Қўлёзма ҳижрий 1302 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи маълум эмас.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан бадхат насаблиқда ёзилган. Сарлавҳалар айрим варақларда бор, айрим варақларда сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақлардаги хатнинг ўчиб кетганини ҳисобга олманда, қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 257. Матн ўлчови-9,5x17. Қўлёзма ўлчови - 14x24,5.

14. Яна ўша

11367

Оддий, тўлиқ бўлмаган нусхалардан бири. Яссавий йўлида шеър ёзган барча издошлари шеърлари, Бедил ва Машраб шеърлари билан бирга кўчирилган мажмуа.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 56 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

حقنى سويكان ابومس غافلارنى خوشلامس

بر لحظه غافل تورمس نيكا مونجه اويورسن

Охири

ضعيف قل نينك آرزوسيد ور دار السلام

عاشق بولماي دار السلام كيرسه بولماس

Қўлёзма ҳижрий 1303 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи номаълум.

Ҳошияга матндан тушган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 15 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақлар хати суркалганини айтмаганда, яхши сақланган.

Таъмирдан ўтган.

Варақлар сони-353. Матн ўлчови -9,5x14,5.

Қўлёзма ўлчови - 12,5x20,5.

15. Яна ўша 8847

Уринган, нотўлиқ нусхалардан бири. Форсча асар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 3 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

کورگان زمان اینانکان ابا بکر صدیق دور

اوستون ییلیب تیانکان ابا بکر صدیق دور

Охири

رحمت قیلغای سریارمای نه قیلسه ایرکی بار

قل احمدکا مددکار شیر خدا علی دور

Қўлёзма ҳижрий 1303 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилган жойи номаълум.

Пойгирлар бор.

Оқиш, шалди роқ Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан бадхат настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Китоб ҳолига келитиришда пала-партиш иш тутилган. Матн бесавод ёзилган.

Варақлар сони - 124. Матн ўлчови - 10x18. Қўлёзма ўлчови - 14,5x25,5.

16. Яна ўша

1777

Оддий нусхалардан бири. Худойдоднинг 1 шеъри ва Ҳо-
физнинг бир шеъри ҳам ушбу қўлёзмадан жой олган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 66 ҳикматдан
иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

المى قىل همه بند نكنى رحمت

Қўлёзма ҳижрий 1321 санада кўчирилган. Котиби: ملا اوتە نظر

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан хунук настаълиқда
ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақлинган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 112. Матн ўлчови - 10,5x18. Қўлёзма ўлчови
- 15x26.

17. Яна ўша

11814.

Оддий нусхалардан бири. Мумтоз адабиётимиз вакиллари-
нинг шеърлари билан бирга кўчирилган баёз.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 45 та ҳикматдан
иборат.

Девон

عشق دعويسين منكا قيلما يلغان عاشق

عاشق بولسنك كونكلنك ايجره كوز قان يوق

мисралари билан бошланади.

Қўлёзма ҳижрий 1329 санада кўчирилган. Котиби ва
кўчирилган жойи номаълум.

Ҳошияга матндан тушиб қолдган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Қоғози икки хил: сарғиш Қўқон қоғози ва турли рангдаги фабрика қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар айрим варақларда қизил, айримларида қора сиёҳ билан настаълиқда ёзилган. Ҳар саҳифада икки устунли 11 йул.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган, лекин уни китоб ҳолига келтиришда пала-партишлик билан иш тutilган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони-345. Матн ўлчови -9,5x17,5. Қўлёзма ўлчови 14,5x25,5

18. Яна ўша 378

Оддий нусхалардан бири. Яссавий йўлида ҳикмат ёзган шоирлар ҳикматлари, «Фавзу-н-нажот», «Муҳаммад пайғамбар киссаси» ва фикҳга оид бир асар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 68 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

تعالی الله عاشقلا ركه بردي عشقین

شاكر بولوب اورتاب يانب كويدوم منا

Охири

احمد مسكين كيل ايمدي توبه يرله بولغه كير

توبه قيلغان بنده سين جنت ده سلطان قيلور

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср бошларига мансуб. Котиби:

عبد الغفور ابن داملا عبد الستار البخاري

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқиш, Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 15 йўл.

Дастлабки, нақшсиз Шарқ муқоваси.

Қўлёзма уринган, шикастланган, лекин матнга зарар етмаган.
Варақлар сони-170. Матн ўлчови -9,5x16,5. Қўлёзма ўлчови -
14,5x24,5.

19. Яна ўша 377

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймоннинг 1 ҳикмати ва
«Биби Фотима қиссаси» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавийнинг 83 ҳикмати.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بند نكني رحمت

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида
маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Матндан тушиб қолган сўзлар ҳошияга ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқиш, қалин Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан, айрим варақларда сарлавҳа қизил, ай-
римларида сарлавҳа ҳам қора сиёҳ билан ёзилган, тахуллус
қизил сиёҳ билан ёзилган. Оддий настаълиқ хатида битилган
бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони-80 Матн ўлчови - 8x15. Қўлёзма ўлчови-
12,5x20.

20. Яна ўша 154

Оддий, нисбатан тўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон,
Қул Шамс, Қул Асад, Худойдод ва Залилий ҳикматлари билан
бирга аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 100 ҳикматдан
иборат.

Бошланиши

بسم الله ديب بيان ايلاي حکمت ايتيب

طالب لارغه در کوهر ساجتيم منا

Охири

بندم ديماي يوز او كوريب نجوك ايتاي
قولوم توتوب يولغه سالغيل انت الهادي

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишдан XIX асрга мансуб.

Оқиш, шалдироқ Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўлдан жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси, ёзуви бор: عمل ملا

يحيى صحاف

Айрим варақлар хати ўчиб кетганлигини ҳисобга олмаганда, қўлёмза яхши сақланган.

Варақлар сони -217. Матн ўлчови -9,5x15. Қўлёмза ўлчови -15,5x22,5

21. Яна ўша 3430

Оддий, уринган нусхалардан бири. Яссавий йўлида ҳикмат ёзган шоирлар ҳикматлари, «Роҳати дил», «Баҳром ва Гуландом» асарлари билан бирга кўчирилган.

Тарикби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 64 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

محبت دين خبر بيلكان عاشق لاري
اوزين بيلمای توقوز آسمان كويار ايرميش

Охири

خاص قل لاردين يول باشيني سوراب يورغيل
سورار بولسه من قل انده نه قيلغايمن

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, котиби ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ шалдироқ Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаъликда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўлдан жойлаштирилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлэзманинг кўп варақлари уринган, айрим варақларининг хати суркалиб, ҳатто ўқиб ҳам бўлмайди.

Муқова таъмирланган.

Варақлар сони- 367. Матн ўлчови-9x16,5. Қўлэзма ўлчови - 15,5x26.

22. Яна ўша 361.

Оддий нусхалардан бири. Форсий ғазаллар ва ҳикоятлар, «Калом» асари ҳамда туркий асарлардан парчалар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 64 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بند نكني رحمت

Охири

در كاهيكا يغلاب بويون سونوب كيلديم

بويون سونسنك خواجه نك ني خدر ب بولور

Қўлэзма ҳижрий 1320 санада кўчирилган. Котиби ва кўчирилиш жойи номаълум.

1а ва 64 б варақларда муҳр бор, лекин ўқиб бўлмади.

Ҳошияга матидан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаъликда 13 йўлдан икки устун қилиб жойлаштирилган. Сарлавҳа йўқ, ҳар бир ҳикматнинг охириги икки мисраси қизил сиёҳ билан бир устунда кўчирилган ва бу янги ҳикматнинг бошланиши, яъни сарлавҳа ўрнини ўтаган. Айрим сўзларга ҳаракатлар қизил сиёҳ билан кўйилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Кўлөзма яхши сақланган.
Варақлар сони - 194. Матн ўлчови - 14,5x24,5. Кўлөзма ўлчови - 15,5x26,5.

23. Яна ўша 7698
Бу кўлөзмада Яссавийнинг

عشقینک آلدی مندین منی

بارجه عالم بیلدی سنی

мисралари билан бошланувчи биргина ҳикмати бор.

24. Яна ўша 7596

Оддий нусхалардан бири. Туркий насрий асардан парча билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 48 ҳикматдан иборат.

Девон

دنیا قویوب آخرتغه آزوق لانغیل

آزوق آلفان ارا یولده بارمس ایرمیش

мисралари билан бошланади.

Кўлөзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср ўрталарига мансуб.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 15 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Кўлөзма уринган, айрим варақлар ярмидан йўқ, йиртилган.

Сўнгги варақлари тушган.

Тиклаш мумкин бўлган жойлари таъмирланган.

Варақлар сони-40. Матн ўлчови - 13x18. Кўлөзма ўлчови-15,5x22,7.

25. Яна ўша 12853.

Уринган, нотўлиқ нусхалардан бири. «Қиссаи мақталнома» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 5 ҳикматдан иборат.

Девон

اول قادریم قدرت بیرلان نظر قیلدی

خرم بولوب یر آستیکا کیردیم منا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Сарғиш, шалдиरोқ Қўқон қоғози.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Қўлёзма уринган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 117. Матн ўлчови - 8x15,5. Қўлёзма ўлчови - 12,5x19,5.

26. Яна ўша

1910

Оддий нусхалардан бири. «Санавбар қиссаси», «Биби Фоти-ма қиссаси», «Бобо Равшан», «Иброҳим қиссаси», «Воқиоти Саъди Ваққос» ҳамда Машраб, Шаҳдийнинг шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 50 ҳикматдан иборат.

Қўлёзма

بسم الله ديب بيان ايلاي حکمت ايتيب

طالب لارغه در کوهر ساجتيم منا

мисралари билан бошланади.

Китобнинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX аср ўрталарига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Лотин алифбосида қуйидаги муҳр ёзуви бор: Давлат китоб палатаси ин. 23.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан хунук настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақларнинг сиёҳи суркалганини ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони-402. Матн ўлчови - 12x17,5. Қўлёзма ўлчови-15x25.

27. Яна ўша 7671

Оддий нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 99 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

كېلىنك دوستلار الله يادين دایم ايتىنك
الله يادي كونكل ملكين آجار ايرميش

Охири

يسوي بيل غريب ليقغه توشوبتور
ايرانلار سوزيكا سوز قوشوبتور

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Фақат асар сўнгига: روز چهارشنبه деб ёзилган.

Кўринишидан XIX аср ўрталарига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, айрим варақларда сарлавҳа бор, айримларида сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, чарм муқова.

Қўлёзма яхши сақланган. Айрим варағи йиртилган. Бошланиш варақлари йўқ.

Муқова жузвдан кўчган.

Варақлар сони-82. Матн ўлчови-10x16. Қўлёзма ўлчови - 14,5x21.

28. Яна ўша 11111

Оддий, уринган нусхалардан бири. «Маҳбубу-л-қулуб», Қул Сулаймон ва Шамсларнинг ҳикматлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 63 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

ناكهان توروريمده قموغ بزرک

حق ذکريني کونکلوم ايجره سالدي دوستلار

Охири

جين ايدي يسوي احمد بو سوزي

خدانينک قهريدين قوتقارسه اوزي

Қўлёзmannинг кўчирилиш таърихи, кўчирилган жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўришишидан XIX асрга мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўз ва мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, айрим варақларга сарлавҳа қўйилган, айримларида сарлавҳага жой ташлаб кетилган. Ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Оқ папак қоғоз.

Кейин қилинган картон муқова.

Қўлёзма анча уринган. Айрим варақлар хати ўчиб кетган.

Бошланиш варақлар йўқ.

Варақлар сони - 165. Матн ўлчови - 10,5x17. Қўлёзма ўлчови-14x25.

29. Яна ўша 12244

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Тазкираи имомзодагон», «Юсуф ва Зулайҳо» ва Хаёлийнинг шеърлари билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 3 ҳикматидан иборат.

Девон

تعالی اللہ عاشق لارغہ بردی عشقین

شاكر بولوب اورتاب يانیب كويدم منا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган ва ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Қўлёзма уринган.

Сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони - 133. Матн ўлчови - 8,5x17. Қўлёзма ўлчови - 14,5x25.

30. Яна ўша 12232

Оддий нусхалардан бири.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 41 ҳикматдан иборат.

Девон

تعالی اللہ عاشق لارغہ بردی عشقین

شاكر بولوب اورتاب يانیب كويدم منا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Оқ, фабрика қоғози.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақларнинг бироз уринганини ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Сўнгги варақлари тушган.

Тиклаш мумкин бўлган ерлари таъмирланган.
Варақлар сони-75. Матн ўлчови-12,5x15,5. Қўлёзма ўлчови-17,5x22.

31. Яна ўша 11361

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Абу Лайс қиссаси» ва айрим асарлардан парчалар билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 4 ҳикматдан иборат.

Девон

بسم الله ديب بيان ايلاي حكمت ايتيب

طالب لارغه در كوهر ساجتيم منا

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби номаълум. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Сарғиш Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқда нақш усулида битилган. Ҳар саҳифада икки устунли 10 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Бош ва сўнгги варақлари тушган.

Варақлар сони- 270. Матн ўлчови - 9,5x16,5. Қўлёзма ўлчови -3,5x22

32. Яна ўша 12852

Оддий нусхалардан бири. Машраб, Хўжақули ва Яссавий мактаби шоирлари шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 40 ҳикматдан иборат.

Девон

سبحان ايكم جمله ميز كا ايمان بردي

اوزين تانيب قلوغيني قيلماق اوجون

мисралари билан бошланади.

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби номаълум. Кўринишидан XIX асрнинг ўрталарига мансуб.

Пойгирлар бор.

Оқ ва сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил, қора, яшил ва жигар рангдаги сиёҳ билан битилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 9 йўлдан жойлаштирилган. Хати хунук настаълиқ.

Кейин қилинган картон муқова.

Қўлёма яхши сақланган. Ҳошиялари уринган, лекин матнга зарар етмаган.

Сўнгги варақлари тушган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 312. Матн ўлчови - 8x13. Қўлёма ўлчови - 13,5x21,5.

33. Яна ўша

9834

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Навоий, Насимий ва Яссавий мактаби шоирлари шеърлари билан бирга кўчирилган мажмуа.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 14 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بِسْمِ اللّٰهِ دِيْبِ بِيَانِ اِيْلَايِ حِكْمَتِ اِيْتِيْبِ

طَالِبِ لَارْكَا دَرِ كُوْهِرِ سَاجَتِيْمِ مَنَا

Охири

قُلْ خَوَاجِهْ اَحْمَدِ طَاعَتِ قِيْلِ يِفْلَامَا قِيْ عَادَتِ قِيْلِ

بَلَا كِيْلِسَه رَا حَتِ بِيْلِ حَقْدِيْنِ بُوْلَارِ خَوَاجِهْ اَحْمَدِ

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи ва жойи ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Айрим варақлардагина пойгирлар бор.

Оқиш, Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳ билан икки хил: чиройли ва хунук настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 18 йўл, айрим варақларга нақш усулида ҳам битилган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган. Айрим варақларнинг ҳошияларига чиғиб ташланган.

Варақлар сони - 966. Матн ўлчови -7,5x18. Қўлёзма ўлчови-14x22,5.

34. Яна ўша

4002

Оддий нусхалардан бири. Навоий, Фузулий, Жомий, Камол Хўжаидий ва Яссавий мактаби шоирлари шеърлари билан бирга кўчирилган баёз.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 16 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

اول سنى حمدىنك ايتاي قادر خدا

سن زبانيم جاري قيلغيل حاضر اله

Охири

عجزو نياز شكسته ليك قيلغان ايشى

اشك سرخى روي زردى عذري بولغاي

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўз ва мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

29 б варақдан 31 а варақча шундай муҳр босилган:

Фабрика

№7

Ржевская

Сариқ ипак қоғоз.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан чиройли наслатликда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 11 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони - 274. Матн ўлчови-9x17,5. Қўлёзма ўлчови - 14,5x21,5.

35. Яна ўша 9817

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Сайқалий достони билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 13 ҳикматдан иборат.

Девон

مناجات ايلادي مسكين خواجه احمد

الهي قيل همه بندگني رحمت

мисралари билан бошланади.

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан икки хил: чиройли ва ўртача настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 15 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақлар хати суркалган, айримларининг ҳошияси йиртилган.

Бош ва сўнгги варақлари тушган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 78. Матн ўлчови-9,5. Қўлёзма ўлчови - 15x20.

36. Яна ўша 11416

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. «Юсуф ва Зулайҳо», «Хурлиқо» дostonлари ҳамда Ҳувайдонинг шеърлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 21 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

الست بربكم ديكانينده

قالو بلا ديكانيني بيالمسمن

Охири

قل خواجه احمد كان آجتي در كوهري ساجتي

انكلاماغان بو سوزني غفلت ايچنده كوردوم

Кўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Қоғози икки хил: сарғиш, шалдиरोқ Қўқон ва оқ ипак қоғоз. Матн қора сиёҳ билан, айрим мисра ва сарлавҳалар қизил сиёҳ билан хунук настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 13 йўл.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақлардаги хатнинг сурқалганини айтмаганда, кўлёмза яхши сақланган.

Таъмирланган.

Варақлар сони - 413. Матн ўлчови - 10x20,5. Кўлёмза ўлчови - 15x26,5.

37. Яна ўша 3405

Хаттотлик санъати учун аҳамиятга молик бўлган нусхалардан бири.

«Имом Ҳасан ва Ҳусайн қиссаси»дан парча, Кул Сулаймон ва Шамс ҳикматлари билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 83 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

بو عالمده رسوا بولوب قان يوقماسنك
شربعتده طريقتده سر توقماسنك

Охири

ضعيف قل نينك ارزوسيدوز دار السلام
عاشق بولماي دار السلام يورسه بولماس

Пойгирлар бор.

Оқ ипак қоғоз.

Матн қора сиёҳ билан ниҳоятда чиройли настаълиқда битилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 19 йўлдан жойлаштирилган. Сарлавҳага жой ташлаб кетилган.

Кейин қилинган картон муқова.

Айрим варақларни доғ босганини, айрим варақларни тескари тикилганини ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Бош варақлар тушган.

Варақлар сони - 131. Матн ўлчови - 14x25. Қўлёзма ўлчови - 18,5x29.

38. Яна ўша 9074

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Қул Сулаймон, Иқоний, Навоий, Машраб шеърлари ҳамда «Имом Ҳасан ва Ҳусайн қиссаси», «Биби Фотима қиссаси» билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавийнинг 13 ҳикматидан иборат.

Бошланиши

توبه قىلىپ حقە يانسام بولارمو كين

توبه قىلماي اولوب كيتسام نيتكوم منا

Охири

الله اولاريمده ديدى اى احمد مسكين

قبرينكده چراغينك بولاي نە كويونورسن

Қўлёзманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Айрим варақларда шеърларнинг давоми ҳошияга битилган.

Пойгирлар бор.

Оқиш Қўқон қоғози.

Матн қора, сарлавҳалар қизил сиёҳ билан икки хил: чиройли ва ўртача настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Айрим варақларни доғ босганини ҳисобга олмаганда, қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони-205. Матн ўлчови-9x15,5. Қўлёзма ўлчови-13,5x23.

39. Яна ўша 5934

Хаттотлик санъати учун аҳамиятга молик бўлган нусхалардан бири. Мафлужнинг девони билан бирга аралаш ҳолда кўчирилган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 37 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

ففرؤا الى الله نى آيتىنى

جان دلدين ايشتيب حقه يانديمنا

Охири

حسرت قيليب يغلاب يورور تونى كونى

يغلاب يوركيل ياشنينك رياسى يوق

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби номаълум. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўзлар, байтлар ва оятлар ёзилган

Пойгирлар бор.

Новвотранг, шалдиروق Қўқон қоғози.

Матн қора сиёҳда настасьлик хатида битилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёма яхши сақланган.

Варақлар сони-243. Матн ўлчови -9x14,5. Қўлёма ўлчови -15x20,5.

40. Яна ўша

9300

Оддий, уринган нусхалардан бири. «Иброҳим қиссаси», Маликаи Дилором» ва бошқа асарлардан парчалар билан бирга китобат қилинган.

Таркиби: Яссавий тахаллуси билан ёзилган 13 ҳикматдан иборат.

Девон

ايا دوستلار قولاق سالينك ايغانيم غه

اول سبب دين آلميش اوج ده يركا كيرديم

мисралари билан бошланади.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан хунук настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада бир устунли 15 йўл.

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби номаълум. Кўринишидан XIX асрга мансуб.

Оқ ипак қоғоз.

Муқова дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Жуда уринган, кўпгина варақларнинг хати бутунлай суркалиб, ўқиб бўлмайдиган ҳолатда.

Сўнгги варақлари тушган.

Тиклаш мумкин бўлган ерлари ва муқова таъмирланган.

Варақлар сони - 95. Матн ўлчови-8,5x17,5. Қўлёмза ўлчови-14,5x26.

41. Яна ўша

7154

Оддий, нотўлиқ нусхалардан бири. Кул Сулаймон, Шамс, Машраб шеърлари ҳамда «Шоҳ Машраб қиссаси», «Вафотномаи Расул», «Иброҳим Адҳам қиссаси», «Қиссаи Жобир» билан бирга кўчирилган.

Таркиби: Ясавий тахаллуси билан ёзилган 13 ҳикматдан иборат.

Девон

ايا دوستلار نادان ييله الفت بولوب

بغريم كويوب جاندين تويوب

мисралари билан бошланади.

Қўлёманинг кўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Кўринишидан XIX асрнинг иккинчи ярмига мансуб.

Пойгирлар бор.

Фабриканинг кўк қоғози.

Матн қора сиёҳ билан оддий настаълиқ хатида ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 13 йўл.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёмза яхши сақланган, айрим варақлар хати суркалган, айрим варақлар ҳошиясини доғ босган.

Сўнгги варақлари тушган.

Тиклаш мумкин бўлган ерлари таъмирланган.

Варақлар сони - 129. Матн ўлчови. 12x16. Қўлёзма ўлчови-16x20,5.

42. Яна ўша 11476

Оддий нусхалардан бири. Қул Сулаймон ҳикматлари ва «Қиёматнома» асари билан бирга қўчирилган. "Девон ҳикмат" нинг икки қўлёзмасини бирлаштириб, бир китоб ҳолига келтирган.

Асар икки қисмга бўлинади. Биринчи қисм таркиби: Яссавий таҳаллуси билан ёзилган 37 ҳикмат. Иккинчи қисм таркиби: шу таҳаллус билан ёзилган 51 ҳикматдан иборат.

Бошланиши

فتوبوا الى الله ديب آيت كيلدي

يقام توتوب حضرتينكا ياغماين بو

Охири

احمد مسكين كيل ايمدي توبه برلا يولغنه كير

توبه قيلغان بنده سين جنت ده سلطان ايلار

Қўлёзманинг қўчирилиш таърихи, жойи ва котиби ҳақида маълумот йўқ. Қўринишидан XIX асрга мансуб.

Ҳошияга матндан тушиб қолган сўз ва мисралар ёзилган.

Пойгирлар бор.

Матн қора сиёҳ билан чиройли настаълиқда ёзилган бўлиб, ҳар саҳифада икки устунли 15 йўл.

Иккинчи қисм матни турли рангдаги сиёҳли сувлар сепиб, безалган.

Дастлабки, босма нақшли Шарқ муқоваси.

Қўлёзма яхши сақланган.

Варақлар сони- 100. Матн ўлчови-9,5x16,5. Қўлёзма ўлчови - 14x24,5.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Каталог фонда института Рукописей. Том I. -Т., 1988; том II, 1989.
2. Келдиев Қ. Хожа Аҳмад Яссавий ҳаёти, ижоди ва анъаналари. Т., 2001, 288-291 бетлар.
3. Лихачев Д.С. Текстология (на материале русской литературы X-XVII вв.). -М.-Л., 1962; 1983.
4. Муширов Қ. Шарқ қўлёзмалари. -Т., 1962.
5. Муродов А. Ўрта Осиё хаттотлик санъати тарихидан. -Т., 1071.
6. Собрание восточных рукописей АН УзССР. -Т.6. -Т., 1952-1975 гг.
7. Шамсиев П. Матншуносликка оид тадқиотлар. -Т., 1986.
8. Қаюмов А. Ўзбек адабий манбашунослиги.// «Ўзбек тили ва адабиёти» журнали. 1987.
9. Ҳабибуллаев А. Адабий манбашунослик ва матншунослик. -Т., 2000.
10. Ҳақимов М. Навоий асарлари қўлёзмаларининг тавсифи. -Т.: Фан, 1983.

МУНДАРИЖА

СЎЗ БОШИ	3
Ўзбекистон Фанлар Академияси Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг Ҳамид Сулаймон фондида сақланаётган «Девони ҳикмат» қўлёзмалари тавсифи	9
Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти фондида сақланаётган қўлёзмалар тавсифи	52

Тех.муҳаррир: С. Юсупова
Мусаҳҳих: М. Пўлатова
Ком.версткаси: М. Зарифов
Тех.ходим: Д. Орифжонова

Ушбу қўлланма Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг
Илмий кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган (№ 9, 03.06.2003).

Босишга рухсат этилди 22.08.2003.
Бичими 60x84 ¹/₁₆ Шартли 5,25 б.л. 200 нусхада босилди. Буюртма №104
Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг кичик босмаҳонаси.
Тошкент, Шаҳрисабз кўчаси, 25.

© Тошкент Давлат шарқшунослик институти, 2003

2152

010361 / 6

✓
C
2

03